

# Een ander perspectief

De invloed van beeldvorming  
op onze dagelijkse praktijk



**Landelijke bijeenkomst  
Eerst een Thuis  
November 2023**

# Vandaag

- Interactieve introductie
- Hoe werkt stigma?  
(beeldvorming, taalgebruik, houding en handelen)
- Een oefening
- Reflecteren op jouw houding en handelen
- Afsluiting

- **Luca Koppen**  
HVO-Querido
- **Fatima Gold Barrie**  
Jongerenpanel de 3e Kamer
- **Michiel Bles**  
Het Beelddepot/Fontys



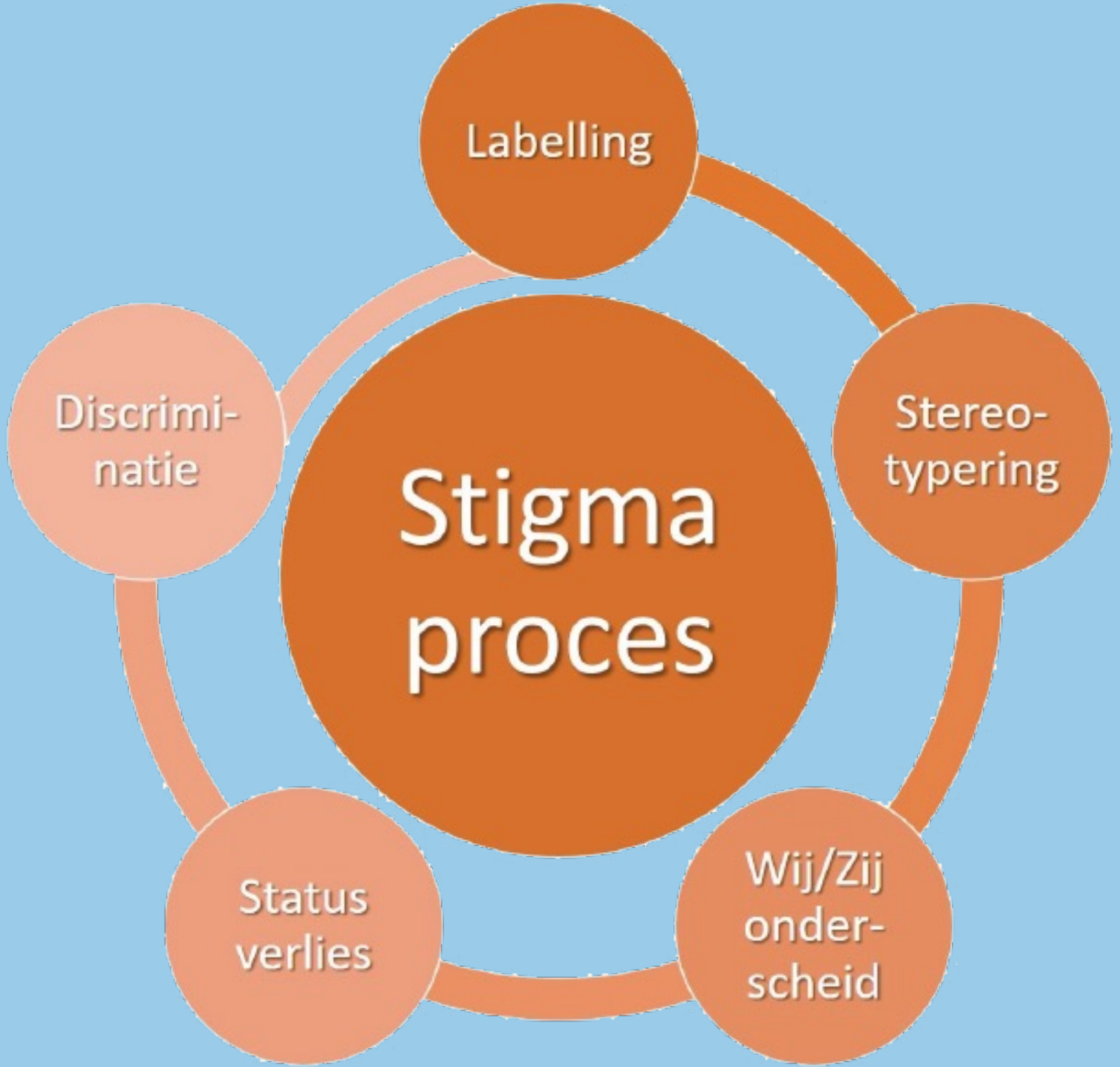
# **Introductie: Beeldvorming versus realiteit**

Welk beeld heb jij bij iemand die dakloos is?

- Schrijf jouw reactie op een post-it
- Noteer in steekwoorden jouw associaties bij deze persoon
- Of maak een schets



**Over  
stigma**



# Over stigma



## Institutioneel/ Structureel Stigma

Wetten

Regelgeving

Processen



## Interpersoonlijk / Publiek stigma

Familie/vrienden

Buren/naasten

**Media**

**Hulpverleners**



## Intrapersoonlijk/ Zelfstigma

Zelf  
(obv publiek  
stigma)

Anticiperen vs.  
ervaren

# **(De)stigmatisering: in de media**



# **Wat is framing?**

Het principe dat makers zoals journalisten, voorlichters, communicatie-experts, maar ook leden van het publiek, bepaalde aspecten van een onderwerp selecteren en deze meer aandacht geven, terwijl andere aspecten worden geminimaliseerd of genegeerd.

Deze frames construeren daardoor de werkelijkheid op een selectieve manier.



Aaf Brandt Corstius: 'Logeren bij Peter Jan Rens, dan weet je wat je krijgt' V12

# de Volkskrant

MAANDAG 27 NOVEMBER 2011  
NOUWKRANT 46

Hooligans tegen Salafisten

DE NEDERLANDSE NIKKALIN EN DEENENSTALIGER IN HANNOVER IN 1999



Hiddink blijft (nog)

DEMANE WIL NIET MET GROEN LEFTS MET SPREK 1-4

## Wit, geel of met vegen: Piet blijft populair

TEN ERSTE PAG

Gezellige dag met een zwart randje



Een Piet die Piet zwaait tijdens de intocht van Sintertieners in alle talen in Gronau naar de vesting op de roep. De veldtocht der heilige draagden voor Dorothea Piet, worden de wereld's meest en bekendste zaterdag maar ook gezellig. Een bij opvolgers mogelijk worden

ALFA ROMEO



Lees nu 2 weken gratis de dagelijkse Volkskrant op www.volkskrant.nl/leesgratis

### Voedsel Ramp

Een nieuw rapport van de Wereldbank geeft een beeld van de voedseltoestand in landen met een laag inkomen. Het rapport wijst op de toegenomen voedselarmoede in landen met een laag inkomen. De Wereldbank heeft een rapport uitgebracht over de voedseltoestand in landen met een laag inkomen.

De Wereldbank heeft een rapport uitgebracht over de voedseltoestand in landen met een laag inkomen. Het rapport wijst op de toegenomen voedselarmoede in landen met een laag inkomen.

€ 2,00

ISSN 1568-5345

0111-1111-1111

0111-1111-1111

0111-1111-1111

0111-1111-1111

0111-1111-1111

POETIN DREIGT WEG TE LOPEN VAN G20-TOP

PAGINA 70

# De Telegraaf

Wierbericht: regenschijne dag

OP ZONDAG

No. 10.000

11de jaargang

Hoofdredactie: mr. J.J.M. Pansdijk

maandag 14 november 2011

# DIEP TRIEST



## Kinderfeest voorgoed vergald

Door Wessel Wie  
De tijd dat de intocht van Sintertieners een uitbundig en vrolijk kinderfeest was, ligt definitief voorbij. In Gronau is de aankomst van de Sint-gemeenschap uitgegleden op een grote chaos toen meer en toegenomen van Zwarte Piet hoesen onwettelijke kleine kinderen opvoeden en religieus versuwaren. De politie moest maar liefst regelmatig mensen aanhouden.  
„Stop, stop triest”, roept premier Rutte het dat rechtschepers gisteren een einde maakte aan de kinderarmy op de Markt in de karnaval. Burgemeester Schouten van Gronau zegt uitermate ontvreden te zijn. „Het is jammer te moeten constateren dat de intocht van Sintertieners zijn onschuld heeft verloren.” Daar alle opvoeders in het centrum kwamen ouders met kinderen in het gedrang. Demonstranten riepen bevelingen naar de politie en naar andere betogers. Een groot aantal van hen moest hardhandig tegen de grond worden geworpen door de politie. „Het is niet leuk meer als wij gaan naar huis”, zei een vader die bijna omver gegooid werd door een agent.



## Samsom mag alleen nog maar hopen

PAGINA 75



## Erop of eronder voor Hiddink

PAGINA 700

# de Volkskrant

DINSDAG 16 AUGUSTUS 2016  
VOLKSKRANT.NL

DE VOLKSKRANT BV JACOB BONTRUSPLAATS 9, POSTBUS 1002, 1000 BA, AMSTERDAM REDACTIE@VOLKSKRANT.NL TEL.: REDACTIE 020-562 9222 KLANTENSERVICE 088-056 1561 BEZORGING 088-056 1565



## Is Schiphol nog veilig?

Na de marechaussee wordt nu het leger ingezet voor de extra bewaking van Schiphol. Wat staat de reiziger nog meer te wachten - en helpt het?

P4-5

Marechaussees en militairen voeren maandag controles uit op de toegangsweg naar luchthaven Schiphol.

Foto Gaus Dubbelman / de Volkskrant

Advertentie



**'Ideologische test'**

Trump: toets migranten

Presidentskandidaat Donald Trump wil nieuwe immigranten

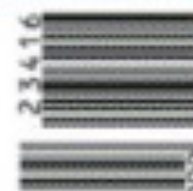
**Machtsmisbruik**

Ahold schendt code

Het recentelijk gefuseerde Ahold Delhaize wil zijn grootste leveran-

€ 2,50

Jaargang 95  
48 pagina's  
Nummer 28068



Bijsje € 3,00

# 'Negen islamitische scholen erbij'

De ontslagen ex-bestuurder van het veelbesproken Haga Lyceum meldde negen nieuwe scholen aan. De wet kan in de weg staan.

Door onze medewerker  
**Kasper van Laarhoven**

**AMSTERDAM.** Over Soner Atasoy, voormalig directeur-bestuurder van het islamitische Cornelius Haga Lyceum in Amsterdam, kan veel worden gezegd, maar niet dat hij makkelijk opgeeft. Na zes jaar juridische strijd met de overheid opende hij in 2017 het Haga Lyceum. Toen zijn voorzitter hem 2,5 jaar later plotseling ontsloeg, begon hij een slopend juridisch gevecht om zijn terugkeer en richtte hij het Achterhuis Lyceum op, een privéschool die een miniklasje bleef omdat de huisvester zich terugtrok.

Nu probeert de orthodox-islamitische Hagenees het opnieuw: via de sinds 2021 geldende Wet meer ruimte voor nieuwe scholen diende hij aanvragen in voor negen mavo-, havo-, vwo-scholen. De naam? Novum Saeculum Lyceum - een 'nieuwe generatie'.

Als hij slaagt, tellen Gouda, Veenendaal, Tilburg, Rijswijk, Nijmegen, Almere en Eindhoven vanaf 2026 hun eerste islamitische middelbare school, en breidt Atasoy het aanbod in Amsterdam en Utrecht uit. Als, want de weg van aanvraag naar eerste schooldag is lastig en lang; via het vergaren van verklaringen van geïnteresseerde ouders (zo'n zes-, zeventienhonderd per stad) naar de Onderwijsinspectie, die de plannen inhoudelijk toetst. Dat is geen sinecure: in 2022 werden nagenoeg alle veertien middelbare-schoolplannen, waaronder vijf islamitische, afgewezen omdat de initiatiefnemers onvoldoende hadden uitgewerkt hoe ze leerlingen met burgerschapsonderwijs democratische waarden wilden bijbrengen.

Met het inspectieoordeel in de hand hakt uiteindelijk de minister van Onderwijs de knoop door. En hoe die tegenover het Novum Saeculum staat, is zeer de vraag. In 2016 verzoegde staatssecretaris Sander Dekker (Onderwijs, VVD) de komst van het Haga, totdat de Raad van State alsnog rijksfinanciering afdwong. In 2020 berispte de Amsterdamse rechter Dekkers opvolger Arie Slob (ChristenUnie), die probeerde Atasoy te laten opstappen vanwege vermeend wanbeheer en slecht burgerschapsonderwijs. En ook VVD-minister Dennis Wiersma zat op Atasoy's nek. Nog geen twee weken nadat diens eind 2022 begonnen Achterhuis Lyceum mede vanwege de naam tot ophef had geleid, kondigde Wiersma aan privéscholen strenger te controleren.

De belangrijkste reden voor die tegenwerking? De angst dat Atasoy antidemocratisch en te orthodox zou onderwijzen. Die sluimerende vrees kwam in 2019 tot eruptie toen burgemeester Femke Halsema van Amsterdam bekendmaakte dat de AIVD had gewaarschuwd voor Atasoy en zijn bij



aanwas voor een tweede (mogelijk progressievere) islamitische school was er volgens die rekensom niet.

Kabinet en Kamer waren het eens: dit systeem moest op de schop én ze wilden controle vooraf. Dat gebeurde, maar nu is het juist Atasoy die de nieuwe wet gebruikt. En het is maar de vraag of die de ruimte biedt hem te dwarsbomen; de inspectie mag niet de bestuurder toetsen, alleen zijn plannen.

Ander neveneffect van de wet is dat de strijd zich verplaatst van vóór de opening van een school (wie krijgt die ene islamitische middelbare?) naar erna. Doordat genoeg ouderverklaringen het animo bewijzen, is het aantal scholen per richting in theorie ongelimiteerd, wat de concurrentie om leerlingen vergroot. Zo telt het land na vier recente goedkeuringen vanaf 2025 zes islamitische middelbare scholen, waaronder in Amsterdam het Haga en nog te openen College Fiducie - plus een jaar later mogelijk het Novum Saeculum.

## Erekwesties

En die strijd, gevoerd door bestuurders die vaak al jaren een middelbare school willen oprichten, blijkt fel. Op Atasoy's recente uitnodiging - nieuwe besturen moeten met hun collega's in gesprek - antwoordde Fiducie-oprichter en directeur van twee Amsterdamse basisscholen Yusuf Altuntas dat zijn roots in Trabzon liggen, een om zijn opvliegende inwoners beruchte Turkse regio. En dat ze daar „sommige erekwesties” op hun „eigen

---

Novum Saeculum is nieuw hoofdstuk in jarenlang kat-en-muisspel tussen overheid, politiek en Atasoy

---

manier” oplossen. De mail, die NRC inzag, begint met Altuntas' verzoek om het adres van de bekeerde oud-PVV'er Arnoud van Doorn, een vriend van Atasoy die zich inzet voor diens schoolinitiatieven. Zijn zoon, schrijft Altuntas, wil bij Van Doorn langs én rekent af met degenen die met hem meedoen; een volgens Atasoy onder anderen op hem gericht dreigement.

Altuntas lijkt te reageren op een inmiddels verwijderde tweet van Van Doorn, die hem grenzeloos schaamteloos noemde omdat hij beloofd zou zijn met „een schoolje” na „jarenlang Atasoy en de komst van islamitische scholen” te hebben gefrustreerd. In 2016 maakte Altuntas als directeur van landelijke islamitische scholenkoepel ISBO succesvol bezwaar tegen Atasoy's plan om groepachters van verschillende geloven bij elkaar op te tellen en zo, met een hindoeïstisch-is-



FUNX BESEFT

# CIGDEM YUKSEL OVER BEELDVORMING MOSLIMA'S IN NEDERLANDSE MEDIA: "EENZIJDIG EN NEGATIEF"

foto: ANP

News > Cigdem Yuksel over beeldvorming moslima's in Nederlandse media: "Eenzijdig en negatief"



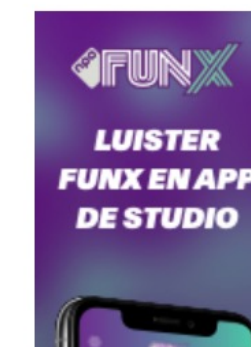
Door: **Eda**

do 17 november 2022 14:57

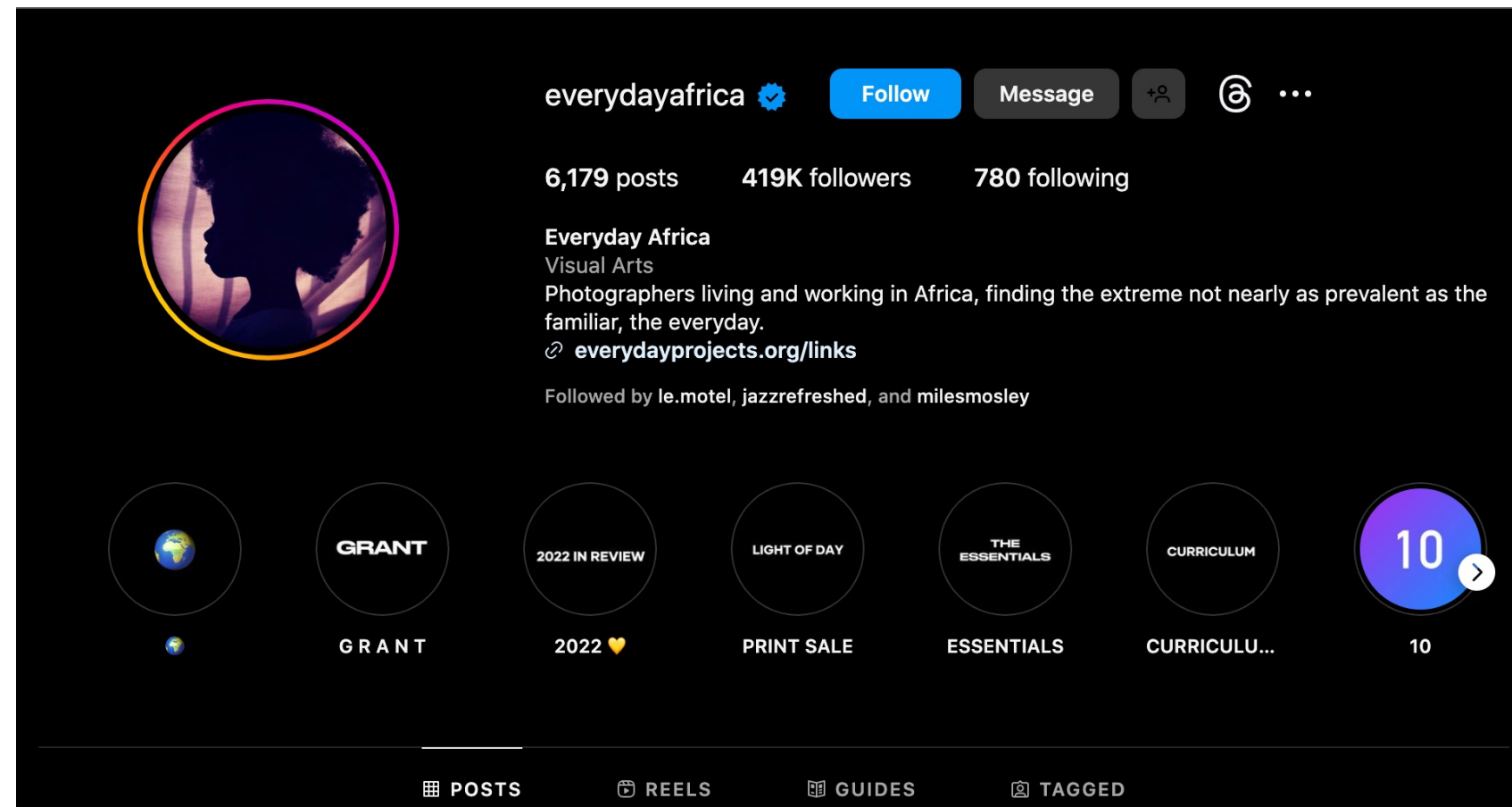
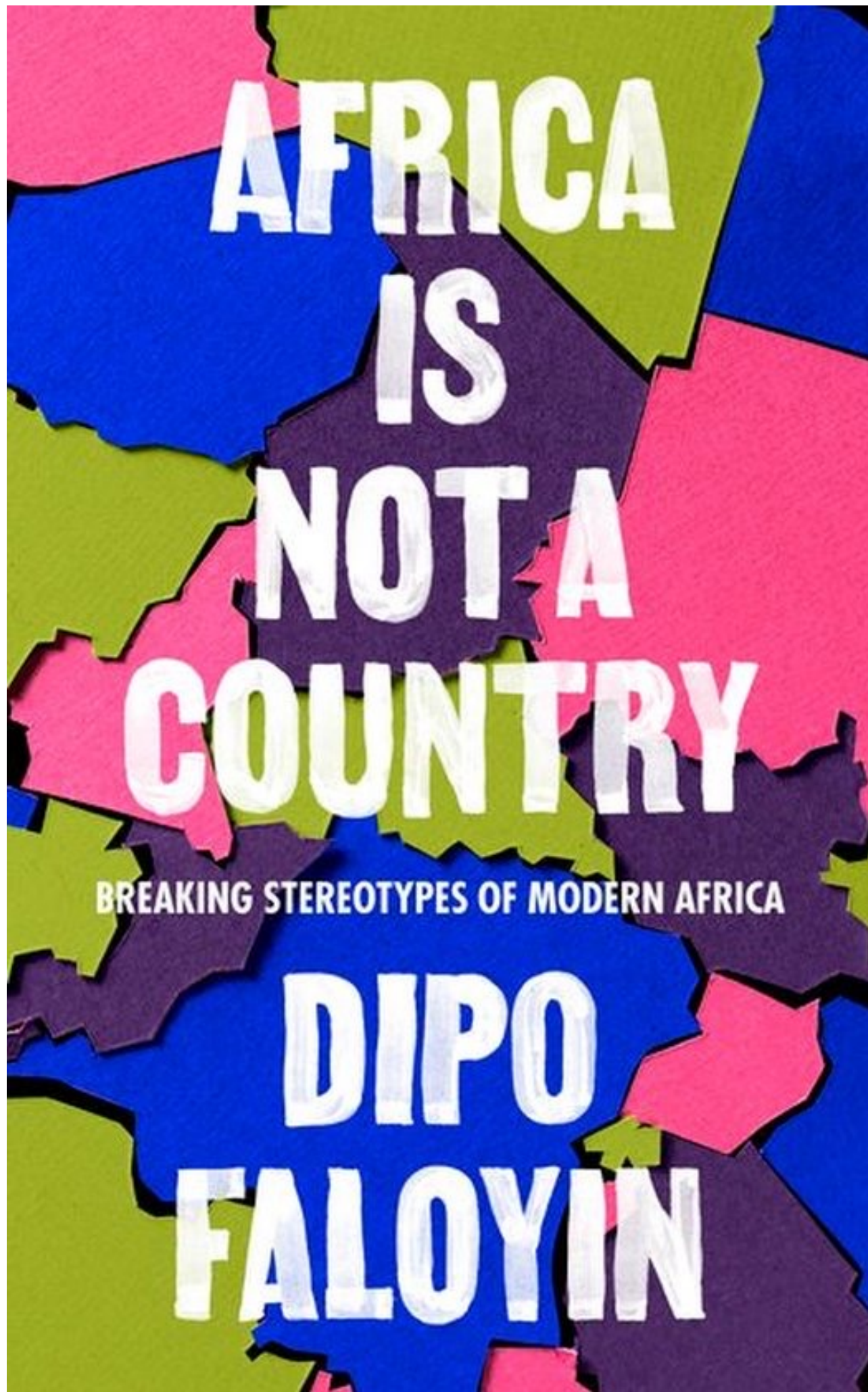
17 minuten

Besef, de media die je consumeert hebben veel invloed op hoe je naar de wereld kijkt. Maar wat als de media een eenzijdig beeld creëren van hele bevolkingsgroepen? FunX sprak erover met fotograaf Cigdem Yuksel. Zij onderzocht hoe moslima's worden afgebeeld in de Nederlandse media. Dat is vaak als hulpbehoevende, schreeuwende, moedeloze en onderdrukte vrouwen. Ook sprak FunX met Berna Toprak. Zij is socioloog en mede-oprichter van S.P.E.A.K.: een vrouwencollectief dat zich inzet tegen onder meer islamofobie. Samen vertellen ze over de gevolgen van eenzijdige beeldvorming en wie daar verantwoordelijk voor is.

STER ADVERTENTIE









# **Geloven is zien**

Cultuurwetenschapper en mediasocioloog Prof. David Perlmutter,  
College of Media & Communication (CoMC), Texas Tech University



**Waar beeld traditioneel  
gebruikt wordt voor de  
‘stopkracht’**

**krijgt het nu  
vervangkracht**

Niet de werkelijkheid wordt herinnerd, maar de foto. De foto kan de werkelijkheid (deels) vernietigen.

Psycholoog Douwe Draaisma

**Zo kunnen frames leiden tot  
het optreden van de  
selffulfilling prophecy**

**De 'zichzelf  
waarmakende  
voorspelling'**

# Thomas theorema

“If people define situations as real,  
they are real in their consequences”



# **Beeldvorming en dakloosheid**



Volgens het CBS neemt het aantal dak- en thuislozen in heel Nederland af, maar de cijfers in Amsterdam laten juist een stijgende trend zien.



at5.nl

Overall daling dakloosheid, niet in Amsterdam:  
"Dweilen voor een kraan die ergens anders open..."

07:07 · 04-10-2023 van Earth · **4.342** weergaven

2 reposts 2 geciteerde Tweets 9 vind-ik-leuks

# Welke verschillen zien je? En wat betekenen ze?



DAKLOOS GEMEENTE DEN HAAG REGELT VOOR BART BINNEN DRIE WEKEN ONDERDAK IN DEN BOSCH

## Eindelijk kan ik een leven gaan opbouwen'

Den Haag helpt daklozen verhuizen naar een andere gemeente. Zoals Bart Overdeest, die een nieuw leven in Den Bosch opbouwt.

Gerco Mons  
Den Haag/Den Bosch

**D**e verhuisdozen staan nog in de hoeken van z'n woonkamer, die hij van een wierooggeur heeft voorzien. De ADO-sjaal aan de kapotok verradt meteen zijn afkomst. „Ik woon hier nu ongeveer twee maanden”, zegt de 27-jarige Bart Overdeest - lang, zwart haar, vriendelijke, rustige stem - terwijl hij op de bank gaat zitten. Eindelijk heeft hij z'n leven op de rit en kan Bart beginnen met opbouwen. Een eigen stekkie in Den Bosch, een vaste baan bij een cateringbedrijf.

Jarenlang zag zijn leven er heel anders uit. Op z'n derde kwam hij samen met zijn broer en zus van Colombia naar Den Haag, waar adoptieouders voor het trio zonden. „Maar dat was misschien niet voor ons weggelegd, en ook niet voor de adoptieouders”, zegt hij voorzichtig.

### Uit huis geplaatst

Als Bart 15 jaar is, breekt hij met de twee ouders. Hij wordt uit huis geplaatst en keert er nooit meer terug. Wat volgt, zijn jaren in jeugdzorginstellingen, logeerhuizen en plekken met begeleid wonen.

En vier jaar lang is Bart dakloos.

„De straat was mijn woonkamer.” Hij logeert af en toe wel bij vrienden of soms bij zijn broer, maar drinkt veel, gebruikt softdrugs en loopt financieel helemaal vast.

### De maat is vol

Hij probeert in die jaren veel studies, maar maakt niets af. „Ik kon me nergens aanpassen of plaatsen. Ik wist niet goed wie ik was.”

Als dan ook nog zijn relatie strandt, is de maat vol. „Ik vond het heel moeilijk dat de relatie niet meer werkte. Dit was het, dacht ik: niemand houdt van me, niemand geeft om me.”

Op een dag besluit hij dit moet anders. Vandaag is dag één van z'n nieuw leven. Hij gaat aan het werk. Bij een boomkwekerij, daarna als bezorger bij Thuisbezorgd. „Veertig uur per week. Bewegen, fietsen, sterker worden. Dat heeft me veel goed gedaan.” Even later werkt Bart voor een transportbedrijf. Ook veel tillen en sjouwen, maar dat is nét iets te zwaar, hij krijgt last van zijn schouders.

### Cateringbedrijf

Zijn carrière rein rijdt door naar de volgende bestemming, en daar heeft hij het erg naar zijn zin, verradt de lach op z'n gelak. „Ik werk nu voor

▲ Bart Overdeest was vier jaar dakloos in Den Haag. Hij heeft nu met hulp van de gemeente een eigen stekkie in Den Bosch. FOTO: MARCO BUIS

Ik wist niet goed wie ik was

– Bart Overdeest

een cateringbedrijf. Dat is mooi. Ik houd ervan om het mensen naar hun zin te maken én ik houd ook van lekker eten.”

### Eigen stekkie

Bart woont dan al een tijdje bij zijn broer. En heeft dan al een tijdje hulp van de gemeente Den Haag. Die weet tot zijn grote geluk voor hem een eigen stekkie te regelen in Den Bosch. „Hier is qua wonen meer mogelijk dan in de Randstad. Binnen drie weken had ik deze woning”, zegt hij. „Nu kan ik een leven gaan opbouwen in plaats van nog eens tien jaar met mijn problemen rond te zeulen.”

DEN BOSCH

## Je kunt weer dineren in het Smakenrad, óók als je last van hoogtevrees hebt

Groter dan ooit, maar toch 'hoogtevrees-proof': het Smakenrad komt binnenkort weer naar Den Bosch toe.

Bij het Sportiom aan de Victoriaaan in Den Bosch draait het rad ruim een maand rondjes en kun je er weer dineren op grote hoogte. In 2020 was de eerste editie, in 2021 de tweede en vorig jaar kwam het er niet van. Maar voor 2023 is het raak voor het Smakenrad dat met zijn 70 meter hoogte een stuk groter is dan het 50 meter hoge rad dat in 2020 en 2021 op de Pettelaarse Schans stond. Met 45 gondels heeft het ook 9 gondels meer dan het vorige exemplaar. Nu is het de eerste keer dat het rad bij het Sportiom staat.

### Speciale gondel

Mocht dat té hoog zijn, dan kunnen mensen in een speciale gondel die gewoon aan de grond blijft. Met schermen op de ramen kunnen gasten het uitzicht zien zoals de mensen het zien in een 'gewone' gondel terwijl ze dineren, aan een high tea zitten of aan het borrelen zijn. Eigenaar Bram Verleg zei in februari van dit jaar al weer naar Den

Bosch te willen komen. „Dat is voor ons een thuisbasis”, gaf hij aan. Eigenlijk was het de bedoeling dat in oktober vorig jaar het rad zou draaien op de parkeerplaats aan de Victoriaaan. Daar kwam het niet van. Sindsdien heeft het rad in december kortstondig in Enschede gedraaid, maar daar ging het mis: 14 gasten zaten twee uur vast in het rad door een technische storing. Daarna is het rad terug naar de fabriek gegaan, zodat in mei en juni het rad in Den Bosch probleemloos kan draaien. – Roel Kuilder

DEN BOSCH

## Bevrijdingsfestival gaat ook door bij slecht weer

Slecht weer of niet, het Bevrijdingsfestival Brabant op vrijdag 5 mei kan gewoon doorgaan op de Pettelaarse Schans in Den Bosch.

De provincie Brabant en de gemeente Den Bosch maken dit mogelijk door garant te staan bij een eventueel tekort dat kan ontstaan bij slecht weer. De provincie staat voor 40.635 euro garant, Den Bosch voor 37.375 euro. Het Bevrijdingsfestival kon de laatste jaren vanwege de coronacrisis onvoldoende opbouwen. Hierdoor dreigde het festival bij slecht

weer in de rode cijfers terecht te komen. „Daarmee zou ook de toekomst van het festival in gevaar komen. Dat willen we niet laten gebeuren, gezien het belang van deze viering van vrijheid op Bevrijdingsdag”, geeft het Bossche college van B en W aan. Het Bevrijdingsfestival is op Bevrijdingsdag van 13.00 tot 23.30 uur, de toegang is gratis. Op het programma staan onder anderen Goldband, Go A en Dubioza Kolektiv, een vrijheidslunch en een vrijheidscollege. – Robèrt van Lith

**Welke verschillen zien je?  
En wat betekenen ze?**



REGIO NIEUWS SPORT PLAY PODCAST FEELGOOD PUZZLES

Binnenland Buitenland Politiek Economie Show Geld Gezond Bizar Wetenschap



▲ De dakloze Sharon Hoogeveen (29) die in Gouda op straat leeft, heeft een hard hoofd in de belofte van het kabinet dat niemand in 2030 meer op straat leeft. © Pim Mul

**Sharon (29) raakte baan, huis en  
verloofde kwijt: 'Het leven op straat  
is zwaar'**

# Welke verschillen zien je? En wat betekenen ze?



INTERVIEW JOHN WOUTERS

Hij wil daklozen, verwarde en kwetsbare mensen een stem geven en opkomen voor hun belangen. Sinds enkele maanden trekt Dordtenaar John Wouters als straatadvocaat door de stad.

## Hij was zelf dakloos, nu is John (64) straatadvocaat

André Oerlemans

**H**ij is een nieuwe, opvallende verschijning in het Dordtse straatbeeld. Staartje, petje, dikke band, doorleefde gezichtsuitdrukking. Hij draagt een donkerblauw T-shirt dat hij zelf heeft laten bedrukken. John Wouters (Dordrecht, 7 mei 1959) heeft het project Straatwijdz opgericht en zuwerft als straatadvocaat langs de pleinen, stations en straten van Dordrecht.

Hij bezoekt de plekken waar zijn cliënteel zich kan ophouden. Dat zijn de daklozen van het Leger des Heils, maar ook zwervers die elke zorg mijden en in parken, op straat of onder bruggen slapen. Of mensen die op het punt staan dakloos te worden. Maar ook verwarde mensen die door bezuinigingen in de zorg aan hun lot zijn overgelaten. Meer dan honderd heeft hij er al geteld. Met ruim dertig heeft hij contact. Hij bezoekt ze ook 's avonds, als zwervers worden weggestuurd van hun slaapplekken en een boete krijgen, terwijl ze geen geld hebben. „Dan zeg ik: 'Meneer de politiegagent, dit is een medemens, geen crimineel',” vertelt hij.

Hij legt contact, praat rustig met hen en probeert hen te helpen waar nodig. Bijvoorbeeld door de weg te wijzen naar de juiste instanties. Door te helpen met een bezwaarschrift of het indienen van een klacht. Of bij het vinden van een slaapplek en praktische zaken als het aanvragen van een uitkering, postadres en andere voorzieningen. Daarvoor wil hij herkenbaar aanwezig zijn op straat en houdt hij contact met politieagenten, handhavers, gemeente, hulpverleners en allerlei zorginstellingen. „Ik wil als straatadvocaat de empathische en betrokken belangenbehartiger zijn die zich inzet voor kwetsbare mensen die op straat leven of dakloos zijn. Gratis”, stelt hij. „Zo 'n belangenbehartiger was er namelijk niet. Zeker geen onafhankelijke.”

**In de opvang**

Zijn beslissing om straatadvocaat te worden kwam voor een deel voort uit zijn onvrede met de huidige zorg voor deze mensen. Hij heeft zelf een tijdje bij het Leger des Heils gezeten. Hij ontmoette daar mensen

die gewoon een baan hadden, maar door allerlei omstandigheden geen huis meer. Maar ook mensen die zwaar verslaafd waren, dakloze jongeren en verwarde mensen. „Ik heb dat een tijdje aangezien en niets ten nadele van de mensen die daar werken, maar de zorg is geen zorg meer. Het lijkt meer op een verdienmodel”, stelt Wouters.

„En dat is niet alleen bij het Leger des Heils, het speelt bij veel organisaties. Ze denken allemaal dat medicatie de oplossing is, maar dat is pleisters plakken op een slagaderlijke bloeding. Mensen worden daar op het Kromhout maar bij en door elkaar gezet. Vooral mensen met verschillende indicaties. Die hebben ook een verschillende benadering en behandeling nodig. Er mag daar niet gedronken of gebloed worden, maar dat is aan de orde van de dag. Wat heeft het voor zin om huisregels te maken als die niet worden nageleefd? En hoe moeten mensen dan weer zelfstandig leren wonen?”

**In het weekeinde**  
Ook het veldwerk van het Leger des Heils is volgens hem uitgekleed. Dat zijn mensen die de straat opgaan om daklozen te helpen die niet bij de opvang willen slapen. „Toen ik daar was, deden ze dat vijf dagen. 'Waarom geen zeven' vroeg ik. In het weekeinde zijn er toch ook daklozen! Nu is er geen geld meer en is het veldwerk teruggegaan naar drie dagen en is het nog verder geminimaliseerd.”

**Drinken**

Hij trok daarna de stekker uit zijn bedrijf en verhuisde naar België, waar hij een import- en exportbedrijf begon. „Ik begon daar te drinken tot ik omviel, om zaken niet te voelen. Ik heb zelfs een zelfmoordpoging gedaan”, vertelt hij. Zijn toenmalige vriendin trok dat niet meer, waarna hij verhuisde. Wouters trok het onverwerkte verdriet over zijn vader niet meer, werd dakloos en begon te zwerven. Zo kwam hij in 2012 in Spanje terecht. Hij leek geen tv meer, las geen kranten, verloor zijn paspoort, brak zijn bankpas doormidden en gaf al het geld op zijn rekening weg.

„En dat is niet alleen bij het Leger des Heils, het speelt bij veel organisaties. Ze denken allemaal dat medicatie de oplossing is, maar dat is pleisters plakken op een slagaderlijke bloeding. Mensen worden daar op het Kromhout maar bij en door elkaar gezet. Vooral mensen met verschillende indicaties. Die hebben ook een verschillende benadering en behandeling nodig. Er mag daar niet gedronken of gebloed worden, maar dat is aan de orde van de dag. Wat heeft het voor zin om huisregels te maken als die niet worden nageleefd? En hoe moeten mensen dan weer zelfstandig leren wonen?”

„En dat is niet alleen bij het Leger des Heils, het speelt bij veel organisaties. Ze denken allemaal dat medicatie de oplossing is, maar dat is pleisters plakken op een slagaderlijke bloeding. Mensen worden daar op het Kromhout maar bij en door elkaar gezet. Vooral mensen met verschillende indicaties. Die hebben ook een verschillende benadering en behandeling nodig. Er mag daar niet gedronken of gebloed worden, maar dat is aan de orde van de dag. Wat heeft het voor zin om huisregels te maken als die niet worden nageleefd? En hoe moeten mensen dan weer zelfstandig leren wonen?”

„En dat is niet alleen bij het Leger des Heils, het speelt bij veel organisaties. Ze denken allemaal dat medicatie de oplossing is, maar dat is pleisters plakken op een slagaderlijke bloeding. Mensen worden daar op het Kromhout maar bij en door elkaar gezet. Vooral mensen met verschillende indicaties. Die hebben ook een verschillende benadering en behandeling nodig. Er mag daar niet gedronken of gebloed worden, maar dat is aan de orde van de dag. Wat heeft het voor zin om huisregels te maken als die niet worden nageleefd? En hoe moeten mensen dan weer zelfstandig leren wonen?”

„En dat is niet alleen bij het Leger des Heils, het speelt bij veel organisaties. Ze denken allemaal dat medicatie de oplossing is, maar dat is pleisters plakken op een slagaderlijke bloeding. Mensen worden daar op het Kromhout maar bij en door elkaar gezet. Vooral mensen met verschillende indicaties. Die hebben ook een verschillende benadering en behandeling nodig. Er mag daar niet gedronken of gebloed worden, maar dat is aan de orde van de dag. Wat heeft het voor zin om huisregels te maken als die niet worden nageleefd? En hoe moeten mensen dan weer zelfstandig leren wonen?”

„En dat is niet alleen bij het Leger des Heils, het speelt bij veel organisaties. Ze denken allemaal dat medicatie de oplossing is, maar dat is pleisters plakken op een slagaderlijke bloeding. Mensen worden daar op het Kromhout maar bij en door elkaar gezet. Vooral mensen met verschillende indicaties. Die hebben ook een verschillende benadering en behandeling nodig. Er mag daar niet gedronken of gebloed worden, maar dat is aan de orde van de dag. Wat heeft het voor zin om huisregels te maken als die niet worden nageleefd? En hoe moeten mensen dan weer zelfstandig leren wonen?”

„En dat is niet alleen bij het Leger des Heils, het speelt bij veel organisaties. Ze denken allemaal dat medicatie de oplossing is, maar dat is pleisters plakken op een slagaderlijke bloeding. Mensen worden daar op het Kromhout maar bij en door elkaar gezet. Vooral mensen met verschillende indicaties. Die hebben ook een verschillende benadering en behandeling nodig. Er mag daar niet gedronken of gebloed worden, maar dat is aan de orde van de dag. Wat heeft het voor zin om huisregels te maken als die niet worden nageleefd? En hoe moeten mensen dan weer zelfstandig leren wonen?”

„En dat is niet alleen bij het Leger des Heils, het speelt bij veel organisaties. Ze denken allemaal dat medicatie de oplossing is, maar dat is pleisters plakken op een slagaderlijke bloeding. Mensen worden daar op het Kromhout maar bij en door elkaar gezet. Vooral mensen met verschillende indicaties. Die hebben ook een verschillende benadering en behandeling nodig. Er mag daar niet gedronken of gebloed worden, maar dat is aan de orde van de dag. Wat heeft het voor zin om huisregels te maken als die niet worden nageleefd? En hoe moeten mensen dan weer zelfstandig leren wonen?”

„En dat is niet alleen bij het Leger des Heils, het speelt bij veel organisaties. Ze denken allemaal dat medicatie de oplossing is, maar dat is pleisters plakken op een slagaderlijke bloeding. Mensen worden daar op het Kromhout maar bij en door elkaar gezet. Vooral mensen met verschillende indicaties. Die hebben ook een verschillende benadering en behandeling nodig. Er mag daar niet gedronken of gebloed worden, maar dat is aan de orde van de dag. Wat heeft het voor zin om huisregels te maken als die niet worden nageleefd? En hoe moeten mensen dan weer zelfstandig leren wonen?”



▲ John in gesprek met een dakloze. Hij wil voor hen een onafhankelijke belangenbehartiger zijn.  
▲ John zoekt de daklozen op straat op.  
▼ De caravan waarin John jarenlang in Spanje woonde.  
FOTOS: RINE BODDEN/PRIVE

**John redde verwarde man**

In mei trof John Wouters op het station een verwarde man aan, Peter. Ooit een klant van het Boumanhuis in Dordrecht, nu bewoner van beschermd wooncomplex Weelders & Co in het Limburgse Thorn. Daar was hij na een ruize vertrokken en op de trein naar Dordrecht gestapt. Hij was gaan rondzwerfen en had al dagen niets gegeten of gedronken. Hij mocht een nachtje bij het Leger des Heils slapen, werd daarna door Wouters op de trein gezet, maar kwam 's avonds terug en sloep op een bankje. Omdat hij niet uit Dordrecht komt, kon hij niet meer bij het Leger terecht. „Die de ggz kon niets voor



▲ John droeg Peter over aan ambulancepersoneel. FOTOS: RINE BODDEN/PRIVE

**Ik sliep in mijn Ford en at echt uit containers**  
– John Wouters

dankzij de hulp van zijn broer. Dat vloog tijdens zijn slaap in brand. Hij moest vluchten, belandde in het ziekenhuis en verloor het laatste wat hij bezat: zijn kleding en zijn laptop. Hij vertrok met zijn oude busje en zwierf een jaar lang rond in Spanje. „Ik sliep in mijn oude Ford en heb toen echt uit containers gegeten”, vertelt hij.

**Terug naar Dordrecht**

In 2021 besloot hij dat het tijd was terug te keren naar Dordrecht. De alcohol was toen al definitief verleden tijd. In zijn geboortestad sloep hij in zijn busje en kreeg hij een postadres via het Leger des Heils, zodat hij een bankrekening en paspoort kon aanvragen. Binnen zes weken had hij een woning, een antirakpand in een van de te slopen flats aan de Noordendijk. Toen hij daar moest vertrekken,

vind hij een huurwoning in Wielewijk, in wooncomplex Watersteyn. Daar woont hij nog steeds. De afgelopen jaren begon zich in zijn hoofd het idee te vormen voor de straatadvocaat. Die bestaat in verschillende steden in verschillende vormen. „Soms zijn het juristen, soms ervaringsdeskundigen zoals ik”, zegt Wouters. Hij wil Straatwijdz langzaam uitbouwen. Hij wil een stichting oprichten en zoekt daarvoor bestuurders. Hij wil een inloophuis opzetten waar dak- en thuislozen hulp kunnen krijgen. Een onafhankelijk meldpunt beginnen, waar mensen hun signalen kunnen doorgeven. Dat kan al op zijn website. Maar vooral wil hij dat gemeenten en zorginstellingen hun beleid aanpassen en gaan luisteren naar de wensen van dak- en thuislozen. „De nood is hoog.”



# Onderzoek Het Beelddepot

Uit focusgroepsessies met dak- en thuisloze jongeren blijkt dat jongeren de huidige afbeeldingen als storend ervaren.

De afbeeldingen zijn niet representatief voor hun situatie en zitten een positief zelfbeeld in de weg.



• Foto: Rick van der Klooster/ Het Beelddepot

“Ik wil niet de hele tijd met mijn problemen in het verleden bezig zijn, onder welke struik ik toen sliep, maar vooruit en met mijn toekomst aan de slag.”

## Onderzoek Het Beelddepot

Samen met dak- en thuisloze jongeren, professionals en journalistieke en mediaorganisaties nieuwe beelden en begrippen.

“Ik was een unicum, zo was het heersende beeld. Er is geen hulp voor jongeren die door externe omstandigheden in de problemen raken, zoals ik. Moest ik dan maar verslaafd raken?  
De criminaliteit in gaan?”

**Met het Beelddepot willen we  
dat beeld veranderen**



# Leven of (over)leven op vier wielen



Eekle honderden Nederlanders leven in een auto of camper. Het is een bijzondere vorm van dakloosheid, waaraan harde cijfers ontbreken. Op deze pagina's de verhalen van Daniël, Yourie en Michel, die door Jan Joseph Stok zijn gefotografeerd voor zijn onderzoeksgang 'Van Life'.

Daniël

"Enkele honderden Nederlanders leven in een auto of camper"

## Minder spullen, minder zorgen

In zijn zelf verbouwde Mercedes-wachwagen uit 1972 vindt Daniël (47) de zelfstandigheid waarmee hij altijd zoekt. "Ik wil mijn brein kunnen trachten zoals ik dat wil."

Het alternatief wonen past mij niet", zegt Daniël. Kinder woonde hij twee jaar onstabiel in een oude kampeer in Dusseldorf. Daar zakte en een schending betekende hij in 2019 op straat. Via hulpverlening kreeg Daniël een kamer aangeboden in een bus voor gezinsleden van de Vereniging Alternatief Wonen. Deze organisatie informeert mensen die overwegen om te gaan wonen in hun auto of buswagens.

Uitendoele kan ik voor zelfstandigheid en lucht voor weinig geld een tot camper omgebouwde wachwagen die ik quaadsing wil optillen. De woonkamer zit er heel cool uit, de rest is een doordereventuierde op wonen. Daniël zette er een kleine dak op, viel zonnepanelen. "Ik heb jaarroel geroep vervoer voor mijn (elektrische) fiets, koffiezet, douche met elektrische giet, en benen die omhoog hangen een beetje scheren, zodat ik mijn werk kan doen." Hij bouwt wachwagens. Een dak kan overal. "Ik benoem tussen Dusseldorf, waar mijn zoon en ex wonen, en Zand, waar mijn dochter in een woonruimte verblijft. Prachtige situaties."

"Ik weet van mezelf: een rijshuis van een appartement, dat werkt voor mij niet"

Om problemen met de wett te voorkomen verlaat hij regelmatig. "Zo kunnen ze me stoppen bij parkeren. Toch vind ik dat redelijk opzettelijk en probeer ik niet te veel op te vallen. Vaak sta ik op alternatieve parkeren, soms parkoort. Een enkele keer kies ik voor een betrouwbare campinglocatie of camping. Hij weet het heel goed. Binnen de kanten mogelijkheden bereik ik niet met de busen."

Zijn kinderen zijn regelmatig bij hem. "Hoewel het wonen in een voertuig voor mij werkt, om ik voor mijn kinderen wil een bus willen hebben waar zij een eigen kamer kunnen hebben." Regelmatig weet Daniël dat hij in een rijshuis of appartement niet functioneert. "Praktisch bewonen dat is niet bij. Binnen de kanten mogelijkheden bereik ik niet met de busen."

Klein wonen bevalt Daniël. "Minder spullen, minder zorgen. Ik woonde mijn jeugd ecologische vertrokken, ik betaal geen huur en de Mercedes is zwaarvergoede-koop van mij. Die geeft ruimte. Uiteindelijk heb ik nu een echt onafhankelijk."

Michel Bijlma

## Nooit meer terug naar een huis

Michel Bijlma (48) heeft liever geen vaste grond onder de voeten. Hij woont samen met zijn vrouw en dochter van 14 in een Fiat Ducato, bouwjaar 1992.

Hij is altijd al een vrijstaar geweest, zegt Michel. "Van mijn ouders kochten we een eigen landbouw- en camperbedrijf. Ik woonde in een van mijn appartementen. Met een bus had ik nooit banden. En toen mijn eigen bedrijf kland ging en ik zag hoe moeilijk overheden met hen omgaan met andere, dacht ik: dit wordt het voor ons."

Overdag heeft de camper een vaste staaplaats. Van hieruit fietst zijn vrouw naar haar werk en gaat zijn dochter naar de bus naar school. Rond vijf uur stapt het gezin in de camper om te overnachten op wachwagensparken in de buurt. "Vaak een appartement. Zoals ik weet thuis ben, weggegaan en nu in de camper. Zo werkt dat voor ons."

"Voor mij is het pure vrijheid van leven, van onafhankelijk zijn en niet gebonden zijn"

Kleine ween bevalt Daniël. "Minder spullen, minder zorgen. Ik woonde mijn jeugd ecologische vertrokken, ik betaal geen huur en de Mercedes is zwaarvergoede-koop van mij. Die geeft ruimte. Uiteindelijk heb ik nu een echt onafhankelijk."



Overdag heeft de camper een vaste staaplaats. Van hieruit fietst zijn vrouw naar haar werk en gaat zijn dochter naar de bus naar school. Rond vijf uur stapt het gezin in de camper om te overnachten op wachwagensparken in de buurt. "Vaak een appartement. Zoals ik weet thuis ben, weggegaan en nu in de camper. Zo werkt dat voor ons."

"Voor mij is het pure vrijheid van leven, van onafhankelijk zijn en niet gebonden zijn"

Kleine ween bevalt Daniël. "Minder spullen, minder zorgen. Ik woonde mijn jeugd ecologische vertrokken, ik betaal geen huur en de Mercedes is zwaarvergoede-koop van mij. Die geeft ruimte. Uiteindelijk heb ik nu een echt onafhankelijk."

Klein wonen bevalt Daniël. "Minder spullen, minder zorgen. Ik woonde mijn jeugd ecologische vertrokken, ik betaal geen huur en de Mercedes is zwaarvergoede-koop van mij. Die geeft ruimte. Uiteindelijk heb ik nu een echt onafhankelijk."

Klein wonen bevalt Daniël. "Minder spullen, minder zorgen. Ik woonde mijn jeugd ecologische vertrokken, ik betaal geen huur en de Mercedes is zwaarvergoede-koop van mij. Die geeft ruimte. Uiteindelijk heb ik nu een echt onafhankelijk."

Klein wonen bevalt Daniël. "Minder spullen, minder zorgen. Ik woonde mijn jeugd ecologische vertrokken, ik betaal geen huur en de Mercedes is zwaarvergoede-koop van mij. Die geeft ruimte. Uiteindelijk heb ik nu een echt onafhankelijk."

Klein wonen bevalt Daniël. "Minder spullen, minder zorgen. Ik woonde mijn jeugd ecologische vertrokken, ik betaal geen huur en de Mercedes is zwaarvergoede-koop van mij. Die geeft ruimte. Uiteindelijk heb ik nu een echt onafhankelijk."

Klein wonen bevalt Daniël. "Minder spullen, minder zorgen. Ik woonde mijn jeugd ecologische vertrokken, ik betaal geen huur en de Mercedes is zwaarvergoede-koop van mij. Die geeft ruimte. Uiteindelijk heb ik nu een echt onafhankelijk."

Klein wonen bevalt Daniël. "Minder spullen, minder zorgen. Ik woonde mijn jeugd ecologische vertrokken, ik betaal geen huur en de Mercedes is zwaarvergoede-koop van mij. Die geeft ruimte. Uiteindelijk heb ik nu een echt onafhankelijk."

Klein wonen bevalt Daniël. "Minder spullen, minder zorgen. Ik woonde mijn jeugd ecologische vertrokken, ik betaal geen huur en de Mercedes is zwaarvergoede-koop van mij. Die geeft ruimte. Uiteindelijk heb ik nu een echt onafhankelijk."

Klein wonen bevalt Daniël. "Minder spullen, minder zorgen. Ik woonde mijn jeugd ecologische vertrokken, ik betaal geen huur en de Mercedes is zwaarvergoede-koop van mij. Die geeft ruimte. Uiteindelijk heb ik nu een echt onafhankelijk."

Klein wonen bevalt Daniël. "Minder spullen, minder zorgen. Ik woonde mijn jeugd ecologische vertrokken, ik betaal geen huur en de Mercedes is zwaarvergoede-koop van mij. Die geeft ruimte. Uiteindelijk heb ik nu een echt onafhankelijk."

Klein wonen bevalt Daniël. "Minder spullen, minder zorgen. Ik woonde mijn jeugd ecologische vertrokken, ik betaal geen huur en de Mercedes is zwaarvergoede-koop van mij. Die geeft ruimte. Uiteindelijk heb ik nu een echt onafhankelijk."

Klein wonen bevalt Daniël. "Minder spullen, minder zorgen. Ik woonde mijn jeugd ecologische vertrokken, ik betaal geen huur en de Mercedes is zwaarvergoede-koop van mij. Die geeft ruimte. Uiteindelijk heb ik nu een echt onafhankelijk."

Klein wonen bevalt Daniël. "Minder spullen, minder zorgen. Ik woonde mijn jeugd ecologische vertrokken, ik betaal geen huur en de Mercedes is zwaarvergoede-koop van mij. Die geeft ruimte. Uiteindelijk heb ik nu een echt onafhankelijk."

Klein wonen bevalt Daniël. "Minder spullen, minder zorgen. Ik woonde mijn jeugd ecologische vertrokken, ik betaal geen huur en de Mercedes is zwaarvergoede-koop van mij. Die geeft ruimte. Uiteindelijk heb ik nu een echt onafhankelijk."

Klein wonen bevalt Daniël. "Minder spullen, minder zorgen. Ik woonde mijn jeugd ecologische vertrokken, ik betaal geen huur en de Mercedes is zwaarvergoede-koop van mij. Die geeft ruimte. Uiteindelijk heb ik nu een echt onafhankelijk."

Klein wonen bevalt Daniël. "Minder spullen, minder zorgen. Ik woonde mijn jeugd ecologische vertrokken, ik betaal geen huur en de Mercedes is zwaarvergoede-koop van mij. Die geeft ruimte. Uiteindelijk heb ik nu een echt onafhankelijk."

Klein wonen bevalt Daniël. "Minder spullen, minder zorgen. Ik woonde mijn jeugd ecologische vertrokken, ik betaal geen huur en de Mercedes is zwaarvergoede-koop van mij. Die geeft ruimte. Uiteindelijk heb ik nu een echt onafhankelijk."

Klein wonen bevalt Daniël. "Minder spullen, minder zorgen. Ik woonde mijn jeugd ecologische vertrokken, ik betaal geen huur en de Mercedes is zwaarvergoede-koop van mij. Die geeft ruimte. Uiteindelijk heb ik nu een echt onafhankelijk."

Klein wonen bevalt Daniël. "Minder spullen, minder zorgen. Ik woonde mijn jeugd ecologische vertrokken, ik betaal geen huur en de Mercedes is zwaarvergoede-koop van mij. Die geeft ruimte. Uiteindelijk heb ik nu een echt onafhankelijk."

Klein wonen bevalt Daniël. "Minder spullen, minder zorgen. Ik woonde mijn jeugd ecologische vertrokken, ik betaal geen huur en de Mercedes is zwaarvergoede-koop van mij. Die geeft ruimte. Uiteindelijk heb ik nu een echt onafhankelijk."

Klein wonen bevalt Daniël. "Minder spullen, minder zorgen. Ik woonde mijn jeugd ecologische vertrokken, ik betaal geen huur en de Mercedes is zwaarvergoede-koop van mij. Die geeft ruimte. Uiteindelijk heb ik nu een echt onafhankelijk."

Klein wonen bevalt Daniël. "Minder spullen, minder zorgen. Ik woonde mijn jeugd ecologische vertrokken, ik betaal geen huur en de Mercedes is zwaarvergoede-koop van mij. Die geeft ruimte. Uiteindelijk heb ik nu een echt onafhankelijk."

Klein wonen bevalt Daniël. "Minder spullen, minder zorgen. Ik woonde mijn jeugd ecologische vertrokken, ik betaal geen huur en de Mercedes is zwaarvergoede-koop van mij. Die geeft ruimte. Uiteindelijk heb ik nu een echt onafhankelijk."

Klein wonen bevalt Daniël. "Minder spullen, minder zorgen. Ik woonde mijn jeugd ecologische vertrokken, ik betaal geen huur en de Mercedes is zwaarvergoede-koop van mij. Die geeft ruimte. Uiteindelijk heb ik nu een echt onafhankelijk."

Klein wonen bevalt Daniël. "Minder spullen, minder zorgen. Ik woonde mijn jeugd ecologische vertrokken, ik betaal geen huur en de Mercedes is zwaarvergoede-koop van mij. Die geeft ruimte. Uiteindelijk heb ik nu een echt onafhankelijk."

Klein wonen bevalt Daniël. "Minder spullen, minder zorgen. Ik woonde mijn jeugd ecologische vertrokken, ik betaal geen huur en de Mercedes is zwaarvergoede-koop van mij. Die geeft ruimte. Uiteindelijk heb ik nu een echt onafhankelijk."

Klein wonen bevalt Daniël. "Minder spullen, minder zorgen. Ik woonde mijn jeugd ecologische vertrokken, ik betaal geen huur en de Mercedes is zwaarvergoede-koop van mij. Die geeft ruimte. Uiteindelijk heb ik nu een echt onafhankelijk."

Klein wonen bevalt Daniël. "Minder spullen, minder zorgen. Ik woonde mijn jeugd ecologische vertrokken, ik betaal geen huur en de Mercedes is zwaarvergoede-koop van mij. Die geeft ruimte. Uiteindelijk heb ik nu een echt onafhankelijk."

Klein wonen bevalt Daniël. "Minder spullen, minder zorgen. Ik woonde mijn jeugd ecologische vertrokken, ik betaal geen huur en de Mercedes is zwaarvergoede-koop van mij. Die geeft ruimte. Uiteindelijk heb ik nu een echt onafhankelijk."

Klein wonen bevalt Daniël. "Minder spullen, minder zorgen. Ik woonde mijn jeugd ecologische vertrokken, ik betaal geen huur en de Mercedes is zwaarvergoede-koop van mij. Die geeft ruimte. Uiteindelijk heb ik nu een echt onafhankelijk."

Klein wonen bevalt Daniël. "Minder spullen, minder zorgen. Ik woonde mijn jeugd ecologische vertrokken, ik betaal geen huur en de Mercedes is zwaarvergoede-koop van mij. Die geeft ruimte. Uiteindelijk heb ik nu een echt onafhankelijk."

Klein wonen bevalt Daniël. "Minder spullen, minder zorgen. Ik woonde mijn jeugd ecologische vertrokken, ik betaal geen huur en de Mercedes is zwaarvergoede-koop van mij. Die geeft ruimte. Uiteindelijk heb ik nu een echt onafhankelijk."

Klein wonen bevalt Daniël. "Minder spullen, minder zorgen. Ik woonde mijn jeugd ecologische vertrokken, ik betaal geen huur en de Mercedes is zwaarvergoede-koop van mij. Die geeft ruimte. Uiteindelijk heb ik nu een echt onafhankelijk."

Klein wonen bevalt Daniël. "Minder spullen, minder zorgen. Ik woonde mijn jeugd ecologische vertrokken, ik betaal geen huur en de Mercedes is zwaarvergoede-koop van mij. Die geeft ruimte. Uiteindelijk heb ik nu een echt onafhankelijk."

Klein wonen bevalt Daniël. "Minder spullen, minder zorgen. Ik woonde mijn jeugd ecologische vertrokken, ik betaal geen huur en de Mercedes is zwaarvergoede-koop van mij. Die geeft ruimte. Uiteindelijk heb ik nu een echt onafhankelijk."

Klein wonen bevalt Daniël. "Minder spullen, minder zorgen. Ik woonde mijn jeugd ecologische vertrokken, ik betaal geen huur en de Mercedes is zwaarvergoede-koop van mij. Die geeft ruimte. Uiteindelijk heb ik nu een echt onafhankelijk."

Klein wonen bevalt Daniël. "Minder spullen, minder zorgen. Ik woonde mijn jeugd ecologische vertrokken, ik betaal geen huur en de Mercedes is zwaarvergoede-koop van mij. Die geeft ruimte. Uiteindelijk heb ik nu een echt onafhankelijk."

Klein wonen bevalt Daniël. "Minder spullen, minder zorgen. Ik woonde mijn jeugd ecologische vertrokken, ik betaal geen huur en de Mercedes is zwaarvergoede-koop van mij. Die geeft ruimte. Uiteindelijk heb ik nu een echt onafhankelijk."

Klein wonen bevalt Daniël. "Minder spullen, minder zorgen. Ik woonde mijn jeugd ecologische vertrokken, ik betaal geen huur en de Mercedes is zwaarvergoede-koop van mij. Die geeft ruimte. Uiteindelijk heb ik nu een echt onafhankelijk."

Klein wonen bevalt Daniël. "Minder spullen, minder zorgen. Ik woonde mijn jeugd ecologische vertrokken, ik betaal geen huur en de Mercedes is zwaarvergoede-koop van mij. Die geeft ruimte. Uiteindelijk heb ik nu een echt onafhankelijk."

Klein wonen bevalt Daniël. "Minder spullen, minder zorgen. Ik woonde mijn jeugd ecologische vertrokken, ik betaal geen huur en de Mercedes is zwaarvergoede-koop van mij. Die geeft ruimte. Uiteindelijk heb ik nu een echt onafhankelijk."

Klein wonen bevalt Daniël. "Minder spullen, minder zorgen. Ik woonde mijn jeugd ecologische vertrokken, ik betaal geen huur en de Mercedes is zwaarvergoede-koop van mij. Die geeft ruimte. Uiteindelijk heb ik nu een echt onafhankelijk."

Klein wonen bevalt Daniël. "Minder spullen, minder zorgen. Ik woonde mijn jeugd ecologische vertrokken, ik betaal geen huur en de Mercedes is zwaarvergoede-koop van mij. Die geeft ruimte. Uiteindelijk heb ik nu een echt onafhankelijk."

Klein wonen bevalt Daniël. "Minder spullen, minder zorgen. Ik woonde mijn jeugd ecologische vertrokken, ik betaal geen huur en de Mercedes is zwaarvergoede-koop van mij. Die geeft ruimte. Uiteindelijk heb ik nu een echt onafhankelijk."

Klein wonen bevalt Daniël. "Minder spullen, minder zorgen. Ik woonde mijn jeugd ecologische vertrokken, ik betaal geen huur en de Mercedes is zwaarvergoede-koop van mij. Die geeft ruimte. Uiteindelijk heb ik nu een echt onafhankelijk."

Klein wonen bevalt Daniël. "Minder spullen, minder zorgen. Ik woonde mijn jeugd ecologische vertrokken, ik betaal geen huur en de Mercedes is zwaarvergoede-koop van mij. Die geeft ruimte. Uiteindelijk heb ik nu een echt onafhankelijk."

Klein wonen bevalt Daniël. "Minder spullen, minder zorgen. Ik woonde mijn jeugd ecologische vertrokken, ik betaal geen huur en de Mercedes is zwaarvergoede-koop van mij. Die geeft ruimte. Uiteindelijk heb ik nu een echt onafhankelijk."

Klein wonen bevalt Daniël. "Minder spullen, minder zorgen. Ik woonde mijn jeugd ecologische vertrokken, ik betaal geen huur en de Mercedes is zwaarvergoede-koop van mij. Die geeft ruimte. Uiteindelijk heb ik nu een echt onafhankelijk."

Klein wonen bevalt Daniël. "Minder spullen, minder zorgen. Ik woonde mijn jeugd ecologische vertrokken, ik betaal geen huur en de Mercedes is zwaarvergoede-koop van mij. Die geeft ruimte. Uiteindelijk heb ik nu een echt onafhankelijk."

Klein wonen bevalt Daniël. "Minder spullen, minder zorgen. Ik woonde mijn jeugd ecologische vertrokken, ik betaal geen huur en de Mercedes is zwaarvergoede-koop van mij. Die geeft ruimte. Uiteindelijk heb ik nu een echt onafhankelijk."

Klein wonen bevalt Daniël. "Minder spullen, minder zorgen. Ik woonde mijn jeugd ecologische vertrokken, ik betaal geen huur en de Mercedes is zwaarvergoede-koop van mij. Die geeft ruimte. Uiteindelijk heb ik nu een echt onafhankelijk."

Klein wonen bevalt Daniël. "Minder spullen, minder zorgen. Ik woonde mijn jeugd ecologische vertrokken, ik betaal geen huur en de Mercedes is zwaarvergoede-koop van mij. Die geeft ruimte. Uiteindelijk heb ik nu een echt onafhankelijk."

Klein wonen bevalt Daniël. "Minder spullen, minder zorgen. Ik woonde mijn jeugd ecologische vertrokken, ik betaal geen huur en de Mercedes is zwaarvergoede-koop van mij. Die geeft ruimte. Uiteindelijk heb ik nu een echt onafhankelijk."

Klein wonen bevalt Daniël. "Minder spullen, minder zorgen. Ik woonde mijn jeugd ecologische vertrokken, ik betaal geen huur en de Mercedes is zwaarvergoede-koop van mij. Die geeft ruimte. Uiteindelijk heb ik nu een echt onafhankelijk."

# Yourie en Bambi wonen in hun auto: 'Het is soms gevaarlijk, maar ik ben niet zielig'



03:04

Een nieuwe vorm van dakloosheid ruikt op: mensen die permanent in hun auto wonen. Naar schatting wonen in ons land een paar honderd mensen noodgedwongen op deze manier. Deskundigen verwachten dat het er steeds meer worden door de groeiende armoede en de woningnood. "Ik had geen keus nadat mijn huur werd opgezegd."



Waarschijnlijk wonen er honderden mensen permanent in hun auto of busje. Omdat ze gedwongen door de situatie waarin ze zijn beland geen woning kunnen permitteren. Het is een groeiende gemeenschap die fotograaf Jan Joseph Stok voor het Beelddepot aan het fotograferen is. Ook om een ander beeld te geven van mensen die dak-of thuisloos zijn. Onze verslaggever Jeroen de Jager ging met hem naar het busje van Teunise Kreuk die hem heeft geparkeerd aan de Maasboulevard in Schiedam.

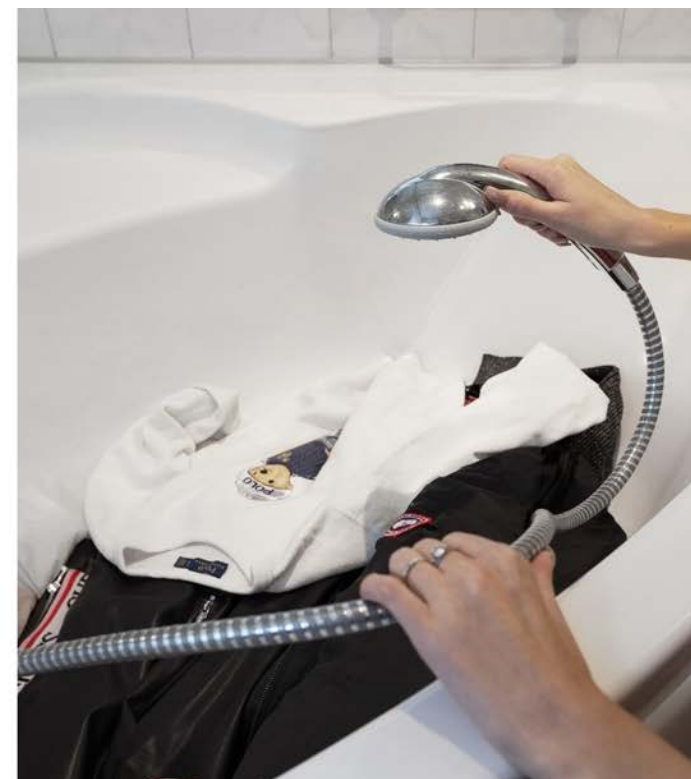
Video player with title 'Waarschijnlijk wonen er honderden mensen permanent in hun auto of busje' and a play button icon.



## VROUW EN DAKLOOS? DAN TEL JE NIET MEE

Niemand meer dakloos in 2030, dat is het streven van het kabinet. Maar het beleid daarvoor wordt gebaseerd op achterhaalde cijfers. Vooral dakloze vrouwen en kinderen worden niet opgemerkt.

„Eerst wist ik nog niet dat er een crisisopvang voor jongeren bestond. Ik ging naar het zwembad of boekte een hotelkamer om mezelf en mijn kleren te kunnen wassen”



## Jennifer was dakloos: 'Je moet je dom gedragen en kapotte kleren dragen om empathie op te wekken'

In Beeld Dakloosheid kent veel gezichten. Het huidige woningtekort betekent dat ook mensen met een baan soms gedwongen bankhoppen bij vrienden of slapen in hun auto. Fotograaf Wiosna van Bon bracht een dag uit het leven van Jennifer (21) in beeld.

R.Basir 21 oktober 2022 Leestijd 3 minuten

Nooit zag Jennifer Diepen uit Eindhoven (21) er verzorgd uit, al waste ze soms haar kleren in de badkuip van een hotelkamer. „Als mensen dakloos zijn, wordt er gelijk gedacht dat je kapotte schoenen hebt en met plastic zakken over straat loopt.”

Jennifer niet. Ook al werd ze op haar achttiende het huis uit gezet door haar ouders. Met een rolkoffer vol kleren, laptop en handtas verbleef ze de eerste periode in hotels. Tot het geld op raakte. Dat ze het klaarspeelde niet te verslonzen werkte nog tegen haar ook. „Je wordt soms niet geloofd. Je moet je dom gedragen en kapotte kleren dragen om empathie op te wekken en hulp te krijgen. Zo negatief kijken mensen vaak naar dak- en thuislozen.”

# **(De)stigmatisering: in de hulpverlening**



# Taal- (en beeld) gebruik



- Praten (negatief) over cliënten
- Rapportages/beleidsstukken
- Labelen
- Wij-zij
- Grappen maken

# Houding en handelen



- Beoordelend
- Betutteling
- Afstandelijke houding
- Regie overnemen
- Hoop wegnemen
- Focus op beperking/diagnose



**Zelf een bericht maken**

# Maak een post

Je bent een communicatiemedewerker van een gemeente en wil een Instagram-post maken over dakloosheid in jouw gemeente. De aanleiding kan zijn:

- a. De opening van een nachtopvang in de gemeente
- b. Nieuws over een nieuwe telling van thuis- en daklozen
- c. Debat gemeenteraad over bouw woningen voor dak- en thuislozen

Maak in duo's een post met (1) een kop (2) een intro en (3) een beeld. Kies daarbij een geschikte foto én een foto die je echt NIET zou kiezen.



# Maak een post

1. Ga naar [canva.com](https://canva.com)
2. Login met: [michiel@hetbeelddepot.nl](mailto:michiel@hetbeelddepot.nl), Dakloosisstom!
3. Klik op 'Projecten' en de map 'Recent'
4. Klik een niet-gebruikte post 'Kopie van BD EET post' aan verander de kopregel en introtekst
5. Klik op de afbeelding en kies een beeld uit 'Uploads'
6. Als je klaar bent, klik je rechtsboven op 'Delen' en op 'Download'
7. Ga naar <https://padlet.com/michielbles1/bd-vng-posts-t5u62r880lt1vqpp>
8. Plaats je post door middel van

- het plusje



- kies 'bestand uploaden'



# Een vraag aan jullie

Waar stuit je op in eigen berichtgeving  
(intern en extern) rond dakloosheid?  
Wat gaat goed, wat niet?



# **Checklist**

## **houding en handelen**

# DESTIGMA CHECKLIST

## Houding & handelen



**Ik zie de mens achter het label**



"Ik was al iemand voordat ik dakloos raakte. En ik ben nog steeds iemand nu ik dakloos ben. Ik ben meer dan mijn woonsituatie..."

**Ik ga oordeelloos het gesprek met een ander aan**



"Bij mijn nieuwe begeleid wonen plek wisten ze van mijn achtergrond. Daar zeiden ze op m'n eerste dag: "Je staat al met 1-0 achter. We houden je in de gaten." Hen ga ik nooit vertrouwen."

**Ik werk vanuit hoop en focus op krachten (ipv op problematiek)**



"Toen ik dakloos was, was mijn leven een chaos. Toch probeerde ik school zo goed mogelijk vol te houden. Toen zeiden ze tegen me: "Misschien kan je beter stoppen, dit hou je nooit vol." Terwijl school m'n enige houvast en hoop was."

**Ik ga een oprechte connectie aan met de ander, waarbij ik me kwetsbaar op durf te stellen**



"Van een paar begeleiders wist ik niks behalve hun naam en gezicht. Daar ging ik nooit heen als er echt iets met me was. De begeleiders die over hun eigen jeugd en leven deelden die vertrouwde ik. Door hen wist ik dat ik niet alleen was en dat het goed kon komen."

**Ik spreek anderen aan op stigmatisering en sta zelf open voor feedback hierin**



"Ik had geen klik met mijn begeleider. Ze snapte gewoon niet hoe herstel bij mij werkt. En in plaats van te luisteren besloot het hele team dat ik me onbegeleidbaar opstelde en werd ik uiteindelijk op straat gezet."

# Rate jouw houding en handelen

1. Vul de checklist in voor jezelf
2. Bespreek met je buur:
  - Waar sta jij nu?
  - Hoe merk je dat?
  - Waar zie jij verbeterpunten?

# Reflectie

- Hoe is het om dit te doen?
- Wat merk je bij jezelf (wat valt op/verbaast je)?
- Zou je ergens feedback op willen?
- Wat neem je mee?

## DESTIGMA CHECKLIST

### Houding & handelen



**Ik zie de mens achter het label**



"Ik was al iemand voordat ik dakloos raakte. En ik ben nog steeds iemand nu ik dakloos ben. Ik ben meer dan mijn woonsituatie..."

**Ik ga oordeelloos het gesprek met een ander aan**



"Bij mijn nieuwe begeleid wonen plek wisten ze van mijn achtergrond. Daar zeiden ze op m'n eerste dag: "Je staat al met 1-0 achter. We houden je in de gaten." Hen ga ik nooit vertrouwen."

**Ik werk vanuit hoop en focus op krachten (ipv op problematiek)**



"Toen ik dakloos was, was mijn leven een chaos. Toch probeerde ik school zo goed mogelijk vol te houden. Toen zeiden ze tegen me: "Misschien kan je beter stoppen, dit hou je nooit vol." Terwijl school m'n enige houvast en hoop was."

**Ik ga een oprechte connectie aan met de ander, waarbij ik me kwetsbaar op durf te stellen**



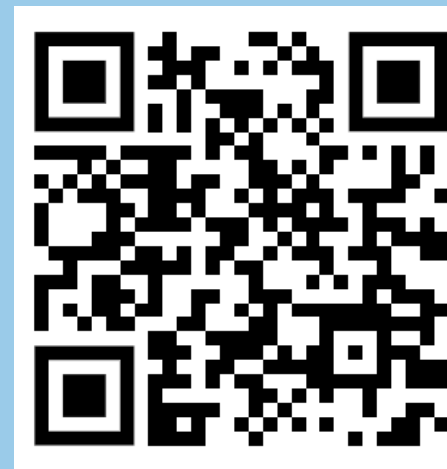
"Van een paar begeleiders wist ik niks behalve hun naam en gezicht. Daar ging ik nooit heen als er echt iets met me was. De begeleiders die over hun eigen jeugd en leven deelden die vertrouwde ik. Door hen wist ik dat ik niet alleen was en dat het goed kon komen."

**Ik spreek anderen aan op stigmatisering en sta zelf open voor feedback hierin**



"Ik had geen klik met mijn begeleider. Ze snapte gewoon niet hoe herstel bij mij werkt. En in plaats van te luisteren besloot het hele team dat ik me onbegeleidbaar opstelde en werd ik uiteindelijk op straat gezet."

# Meer weten?



HANDREIKING: IMPLEMENTATIE VAN DESTIGMATISERING IN DE GGZ	QUICKSCAN DESTIGMATISERING	HOP - TRAINING	DESTIGMATISEREND WERKEN – HANDVATTEN VOOR HULPVERLENERS.
BEYOND THE LABEL	BIJ NADER INZIEN	DESTIGMATISEREND WERKEN IN DE JEUGDHULPVERLENING	CORAL 2.0
DIT DOET HET MET ONS...	BLIKOPENERS	DESTIGMA IN DE GGZ – ARGUMENTATIE	ZELFSTIGMATEST

Zie: [tools.ggzzonderstigma.nl](https://tools.ggzzonderstigma.nl)

